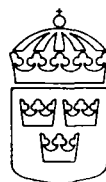

Socialutskottets betänkande

1988/89:SoU3

Förbud mot halmbränning

1988/89
SoU3

Sammanfattning

I betänkandet behandlas en motion (s) om förbud mot halmbränning. Motionen avstyrks.

Motionen

1987/88:So417 av Birthe Sörestedt m.fl. (s), vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot bränning av halm på åkermark.

Gällande bestämmelser

Hälsoskyddslagen (1982:1080) trädde i kraft den 1 juli 1983 och ersatte den tidigare gällande hälsovårdsstadgan (1958:663). Hälsovårdsstadgan hade under 1960- och 1970-talen kompletterats genom annan lagstiftning för att man skulle komma till rätta med miljöstörningarna på senare tid. Sådan lagstiftning var t.ex. miljöskyddslagen (1969:387).

Fortfarande fanns dock behov av en särskild lag som angav generella minimikrav på verksamheter inom hälsoskyddsområdet. Mot bl.a. denna bakgrund renodlades den nya hälsoskyddslagen till att innehålla endast sådana bestämmelser som har till syfte att hindra uppkomsten av s.k. sanitär olägenhet och att undanröja sådan olägenhet. Lagen kan således endast användas för ingripanden mot störningar som kan ge upphov till eller förorsaka sanitära olägenheter.

I samband med att den nya lagen infördes ersattes den tidigare hälsovårdsnämnden av en miljö- och hälsoskyddsnämnd.

Med *sanitär olägenhet* avses enligt 1 § hälsoskyddslagen en störning som kan vara skadlig för människors hälsa och som inte är ringa eller helt tillfällig. Definitionen avser alla former av störningar som kan inverka skadligt i såväl fysiskt som psykiskt hänseende på en människas hälsa.

Hälsoskyddslagen innehåller färre detaljregler än den tidigare hälsovårdsstadgan, men den är ingen renodlad ramlag. Enligt 6 § skall ägaren eller nyttjanderättshavaren till berörd egendom vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att hindra uppkomsten av sanitär olägenhet och för att undanröja sådan olägenhet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kan ingripa mot varje störning som innebär eller kan leda till sanitär olägenhet, oavsett

på vilket sätt störningen uppkommer. Det har inte bedömts möjligt att precisera i vilka fall åtgärder måste vidtas, utan detta får bedömas från fall till fall. I 7–11 §§ ges närmare bestämmelser för vissa fall då sådana åtgärder kan komma i fråga.

Enligt 18 § får miljö- och hälsoskyddsnämnden meddela de förelägganden och förbud som behövs för att lagen skall efterlevas och även utsätta vite. Nämnden kan även besluta om rättelse på den enskildes bekostnad. Enligt 13 § kan detaljföreskrifter meddelas av regeringen eller – efter regeringens bemyndigande – de enskilda kommunerna. Genom *hälsoskyddsförordningen (1983:616)* har kommunerna bemyndigats att utfärda lokala föreskrifter angående vissa verksamheter vilka uttömmande regleras i 10–12 §§ i förordningen.

Beträffande bränning av halm eller annat växtavfall innehåller varken hälsoskyddslagen eller hälsoskyddsförordningen några speciella bestämmelser.

Lokala hälsoskyddsföreskrifter om bränning av halm kan således ej meddelas, utan detta förutsätter en ändring i hälsoskyddsförordningen. För det fall sådan verksamhet bedöms innebära sanitär olägenhet kan dock miljö- och hälsoskyddsnämnden ingripa med stöd av den övergripande bestämmelsen i 6 § hälsoskyddslagen.

Enligt 20 § *räddningstjänstlagen (1986:1102)*, som trädde i kraft den 1 januari 1987, får regeringen samt – efter regeringens bemyndigande – myndighet eller kommun meddela föreskrifter bl.a. om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand. Genom 21 § *räddningstjänstförordningen (1986:1107)* har regeringen överlåtit åt länsstyrelsen och kommunen att meddela sådana föreskrifter.

Genom *räddningstjänstlagen* upphävdes bl.a. brandstadgan (1962:91), vilken angav att varje kommun skulle ha en brandordning. I brandordningarna föreskrevs regelmässigt om bl.a. hygges- och halmbränning att meddelande skulle lämnas till brandchefen i god tid före den planerade bränningen. Brandchefen hade därefter möjlighet att förbjuda bränningen om denna kunde innebära risker från brandsynpunkt.

Enligt 54 § *räddningstjänstlagen* utövar statens räddningsverk den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen. Någon normalföreskrift som avser hygges- och halmbränning har inte utfärdats av statens räddningsverk och några lokala föreskrifter i nämnda hänseende har hitintills inte meddelats.

Tidigare riksdagsbehandling

Frågan om ökade möjligheter att ingripa mot halmbränning behandlades i utskottets betänkande SoU 1984/85:1 med anledning av en motion (s), var yrkades att sådana tillämpningsföreskrifter skulle utfärdas till hälsoskyddslagen att tillstånd för halmbränning – förutom från brandmyndigheten – skulle krävas från miljö- och hälsoskyddsnämnden. Utskottet hänvisade till de kommunala brandordningarna som vanligen angav att bl.a. hygges- och halmbränning i god tid skulle anmälas hos brandchefen som avgjorde om bränning kunde ske utan risk från brandsynpunkt. Utskottet uttalade vidare att miljö- och hälsoskyddsnämnden med stöd av nuvarande lagstiftning kan

ingripa mot t.ex. halmbränning om verksamheten kan sägas medföra sanitär olägenhet. Ytterligare bestämmelser i detta avseende ansåg utskottet inte påkallat.

Utskottet

I betänkandet behandlas en motion om förbud mot halmbränning.

Hälsoskyddslagens bestämmelser syftar till att hindra uppkomsten av sanitär olägenhet och att undanröja sådan olägenhet. Lagen kompletteras av en hälsoskyddsförordning och vidare kan – inom vissa i förordningen angivna områden – lokala hälsoskyddsföreskrifter utfärdas av de enskilda kommunerna.

I motion 1987/88:So417 av Birthe Sörestedt m.fl. (s) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot bränning av halm på åkermark. Motionärerna framhåller att verksamheten vållar stora besvär för kringboende och medför direkta hälsorisker för känsliga personer. För att en kommun skall kunna införa ett generellt förbud mot halmbränning krävs ett tillägg till hälsoskyddsförordningen, påpekar motionärerna.

Hälsoskyddslagstiftningen saknar specifika bestämmelser om halmbränning. Miljö- och hälsoskyddsnämnderna kan dock med stöd av nuvarande bestämmelser ingripa mot verksamheten i fråga, om denna kan sägas medföra sanitär olägenhet. Utskottet konstaterar att halmeldning som alternativ till halmnedplöjning har kommit att minska trots avsaknaden av generella förbud. Enligt utskottets mening är det angeläget att denna minskning fortsätter. Miljö- och hälsoskyddsnämnden kan verka för detta genom information och upplysning. Några ytterligare bestämmelser i detta avseende krävs inte enligt utskottet. Motion So417 avstyrks således.

Hemställan

Utskottet hemställer
att riksdagen avslår motion 1987/88:So417.

Stockholm den 25 oktober 1988

På socialutskottets vägnar

Daniel Tarschys

Närvarande: Daniel Tarschys (fp), Bo Holmberg (s), Anita Persson (s), Aina Westin (s), Ulla Tillander (c), Ingrid Andersson (s), Per Stenmarck (m), Yvonne Sandberg-Fries (s), Johnny Ahlqvist (s), Rinaldo Karlsson (s), Ingrid Hemmingsson (m), Rosa Östh (c), Gudrun Schyman (vpk), Anita Stenberg (mp), Ingegerd Anderlund (s), Barbro Westerholm (fp) och Inger René (m).

